

Výročie Memoranda národa slovenského 7. Jún

Memorandum národa slovenského z roku 1861 patrí k najvýznamnejším dokumentom, ktoré sa spájajú s národnoemancipačným procesom Slovákov. Odráža zámer vedúcich slovenských osobností ustanoviť základný štátprávny rámec riešenia slovenskej otázky v období, keď sa v Habsburskej monarchii obnovil ústavný systém vlády a rozhodovalo sa o vnútornom usporiadaní štátu. V rámci nových pomerov bolo snahou všetkých potláčaných národov monarchie ovplyvniť prijatie legislatívnych noriem, v ktorých by sa zakotvili ich práva na ochranu a rozvíjanie svojej identity a zabezpečilo by sa ústavné postavenie všetkých národov na základe rovnoprávnosti.

V dňoch 6. - 7. júna 1861 sa v Turčianskom Svätom Martine uskutočnilo Slovenské národné zhromaždenie, reprezentatívne fórum zástupcov slovenských mestečiek a obcí. Prijalo politicko-programový dokument s názvom Memorandum národa slovenského, ktorý definoval hlavné požiadavky Slovákov na uplatňovanie národnej identity v štátprávnej, politickej, kultúrnej a jazykovej oblasti. Jeho hlavným tvorcom bol Štefan Marko Daxner. Zhromaždenie zvolilo Stály národný výbor na čele s Jánom Franciscim a poverilo ho úlohou uvádzať do života prijaté uznesenia, medzi nimi i založenie Matice slovenskej.

Memorandum predniesli najprv pred uhorský snem. Memorandum neuznali. A tak MNS predniesol Štefan Marko Daxner tentokrát už pred Vysoký snem.

Požadovalo sa uznanie Slovákov za samobytný politický národ. Hlavnou politickou požiadavkou bolo vytvorenie Hornouhorského slovenského okolia alebo Slovenského okolia ktoré by spravovali Slováci prostredníctvom svojich volených zástupcov.

Jazyková požiadavka sa týkala toho, aby sa v úradoch, na súdoch a v školách ako úradný jazyk používala slovenčina. Veľký dôraz sa kládol na založenie Matice slovenskej.

Ostatné požiadavky:

požiadavka na zriadenie Právnickej akadémie

požiadavka na zriadenie katedry reči a literatúry slovenskej na univerzite v Pešti

požiadavka, aby školy mohli vyučovať v slovenčine

požiadavka, aby sa mohli vydávať slovenské hospodárske časopisy

požiadavka, aby sa mohli zriaďovať slovenské hospodárske spolky

Viedenská vláda splnila nakoniec len malú časť požiadaviek. Povolila založiť Maticu slovenskú a dve slovenské gymnáziá (v Revúcej a Turčianskom sv. Martine). K nim neskôr pribudlo gymnázium v Kláštore pod Znievom.

